

ROMAN ONDERKA - ČESKÁ VIZE

(*1965) primátor města, Brno

zveřejněno v Kavárně iDNES.cz v neděli 18. října 2009

Které hodnoty mají, nebo by měly mít, zásadní význam pro budoucnost české společnosti?

Už samotné číslo 10 v sobě nese určitou symboliku. Naše společnost byla vybudována na křesťanských základech, jejichž součástí je i dekalog, deset přikázání, v nichž Hospodin shrnuje své požadavky vůči lidem stvořeným k obrazu Jeho. Musíme uznat, že bez ohledu na to, zda věříme v Boha, nějaký vyšší princip či jen sami v sebe, většinu z deseti přikázání akceptujeme jako součást mravního zákona. Lze tedy říci, že několik příček hodnotového žebříčku jsme zdělili po předcích a záleží na nás, kolik jich ještě přidáme, aby byl dostatečně pevný a dlouhý.

Máme zde mluvit o budoucnosti, k níž upíráme zrak v očekávání lepšího života a dokonalejšího světa. Pokud však chceme nějakou budoucnost vůbec mít, bylo by dobré zamyslet se nad hodnotami, na nichž je vybudována naše současná společnost.

Před dvaceti lety se v naší zemi zhroutila dosavadní mocenská struktura založená na dosti pokřivených hodnotách – třídní nenávisti, lži, nesvobodě, závisti, strachu, lhostejnosti. Sametová revoluce přinesla tolik vzývanou a toužebně očekávanou svobodu. Dostali jsme možnost začít budovat na troskách staré struktury strukturu podstatně novou. A v počáteční sametověrevoluční euforii jsme byli přesvědčeni, že nás čeká lepší život v dokonalejším světě.

Slova „svoboda, demokracie, pluralita, tržní hospodářství, návrat do Evropy“ zněla pěkně a stala se z nich dobrá a rozumná politická hesla. Ale s tím, jak bylo třeba přecházet od slov k činům, se začalo vytrácet i tvůrčí nadšení a euforie. Ve své pýše a hrdosti nad tím, jak jsme najednou nezávislí a soběstační, zapoměli jsme na vlastní zodpovědnost vůči daru svobody.

Dnes jsme tedy relativně svobodní, naším státním zřízením je pluralitní parlamentní demokracie, naše hospodářství je tržní, jsme členy NATO i Evropské unie. Přesto máme pocit, že se z našeho života vytratila radost, že na výsluní jsou ti, kteří svobodně drancují přírodu i stát, aby ještě rozhojnili své zbytečné statky, že věda a kultura jsou popelky, zatímco konzum, korupce a klientelismus kvete. A my? Čekáme na pověstného Godota. Ten však nepříjde a nepříjde ani žádný jiný pomyslný spasitel. Chceme-li něco změnit, musíme to udělat sami.

V Preambuli naší Ústavy z roku 1992 jsou napsána krásná a vzletná slova o tom, jak jsme připraveni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku jako stát svobodných a rovnoprávných občanů, kteří si jsou vědomi svých práv, povinností i zodpovědnosti vůči druhým i celku. Ve 4. století před naším letopočtem aténský politik a řečník Démostenés prohlásil, že „všechna slova, chybějí-li činy, jeví se planými a prázdnými“.

Převzme tedy zodpovědnost za věci veřejné. Opatrujme a chraňme si nabytou svobodu a buďme za ni vděční, protože zdaleka není samozřejmostí. Pěstujme si i svobodu vnitřní, protože vždy je důležité začít u sebe. Vnitřní svoboda nám přinese také vnitřní spokojenost, která se navenek projeví radostí ze života. Zbavme se závisti a nepřejčnosti a mějme radost ze štěstí druhých. Žijme v sounáležitosti s krajinou, protože duchovně a kulturně živá krajina je jedna z nejvyšších hodnot dnes i v budoucnosti. Vážme si jako vysokých hodnot s potenciálem pro budoucnost také vědění a vzdělání doplněných tvořivostí a fantazií. Dejme času, který prožíváme, smysl a předejme toto poselství i budoucím.

Dennodenně chodím na Nové radnici kolem veduty Brna z roku 1962. Je to mnohonásobně zvětšený mědiryt Cyrila Boudy a nese nápis Brno, město práce a pokroku. Ovšem za téměř 50 let od té doby se mnohé změnilo. Některé atributy Brna by určitě dnešní Cyril Bouda vyryl jinak. Místo turbín a kuličkových ložisek by veduté současného Brna vévodily váhy k vážení práva a bezpráví jako symbol

soudu a také sova jako symbol moudrosti ctěný studenty univerzitního města. A nápis by možná zněl „Brno – hrdé město v srdci Evropy“.

Pokud si mohu dovolit vzít to osobně, je pro mě velká čest být primátorem města, které systematicky buduje svůj tvůrčí potenciál v evropském kontextu. A snaží se uspět ve světě 21. století, kde už nerozhodují turbíny či počet tun oceli na hlavu, nýbrž bohatství vědění a sdílení nehmotných informací. Věřím, že především tato hodnota je nezpochybnitelná.

*ČESKÁ VIZE = deset nejdůležitějších hodnot, na kterých by měla stát budoucnost naší společnosti
KRÁTKÁ (cca 40 řádků, 1 strana A4) ESEJ (sloupek, črta, úvaha, reflexe, komentář, dialog, výzva,
poselství, zpráva, dopis, návod, kuchařka, seznam, grafika...) formulovaná pro závěrečný díl ročního
cyklu diskusí KABINET HAVEL – Úsvit v Čechách, který se uskuteční 19. listopadu 2009 v Brně.*